

Evert Solisa maakt kinderen enthousiast voor ruimtevaart

Evert Solisa was werkzaam als Product Assurance Manager/Engineer bij Dutch Space, een Nederlands Ruimtevaartbedrijf in Leiden. Dankzij zijn kleinkinderen geeft hij tegenwoordig lezingen op basisscholen.

TEKST • EVERT SOLISA & NANNEKE WIGARD

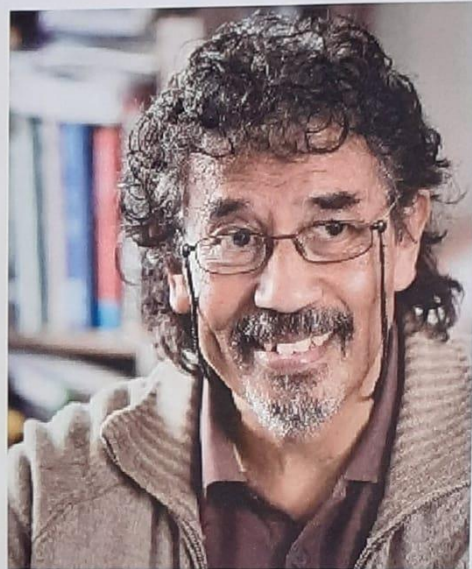
'Toen ik in 2009 met pensioen ging, had ik in totaal 35 jaar gewerkt. Ik begon bij Fokker Aircraft en daarna werkte ik 32 jaar bij Dutch Space en ook een aantal maanden bij European Space Agency. Mijn werkzaamheden omvatten zonnepanelen voor Communicatie Satellieten, Standregel systemen voor Wetenschappelijke Satellieten en de European Robotic Arm voor International Space Station (ISS). Nog steeds zijn ruimtevaart en Robotic Arm mijn passie en zodoende kreeg ik de vraag of ik iets over Ruimtevaart wilde vertellen op de school van mijn kleindochter Lois Solisa. De school heet Optimist en staat in Hoofddorp. De klas had in de week van 1 maart tot vrijdag 4 maart 2022 als thema 'Ruimtevaart'. Na mijn eerste lezing kwam het in een stroomversnelling. Ook de Voorwegschool in Heemstede waar mijn kleinkinderen Joe, Seth en Ian Pickee naartoe gaan, vroeg mij om lezingen te geven in de klassen van de groepen 5, 7 en 8. De kinderen luisterden heel aandachtig en stelden ook vragen. Het was erg leuk om te doen.'

Hoe zag je eigen schoolloopbaan eruit?

'Ik ben geboren in 1944 in Bakunase Timor. Op 10 mei 1951 gingen wij (5 personen) vanuit Semarang met de Fairsea naar Nederland en op 5 juni 1951 kwamen we aan bij de Lloydkade te Rotterdam. Daarna werden we gebracht naar Concentratiekamp Lunetten te Vught. Door ongeregelde heden in het kamp moesten wij weg. Door een politiemacht werden we het huis uitgezet en in de bus gezet richting kamp Wouw (Noord-Brabant). Dat was op 12 december 1952. Toen we in Nederland aankwamen, had ik nog geen onderwijs gevolgd. Ik begon op school met niks. Dat was ontzettend moeilijk. Vanuit Wouw ging ik op school in Bergen op Zoom. Daar heb ik mijn laatste jaar lagere school, de Mulo en het eerste jaar MTS gedaan. Daarna verhuisden wij op 15 juli 1963 naar de woonwijk van Breda. Hier heb ik mijn tweede jaar en praktijkjaar MTS afgemaakt.'

Wist je al vroeg wat je wilde? Steunden je ouders je daarbij?

'Ik ging naar de MTS om elektrotechniek te studeren om later Elektromonteur te worden. Mijn hobby was elektronica maar ik was me er niet van bewust dat ik daar mijn werk van kon maken. Na mijn

Evert Solisa.

MTS wilde ik gaan werken en aan een avondschool Meet en Regel Techniek studeren maar ik moest een formulier van die opleiding door mijn vader laten tekenen. Ik liep met lood in mijn schoenen naar mijn vader om te vertellen dat ik wilde werken en avondstudie doen. Ik gaf het formulier aan mijn vader, hij scheurde het formulier in tweeën en zei: "Jij moet een Nederlander commanderen." Dat zei mijn vader omdat hij onder Westerling had gediend. Later moest ik hieraan terugdenken toen ik daadwerkelijk tijdens mijn werkzaamheden een aantal collega's 'commandeerde' om controlewerk te doen en ook als begeleider van Ruimtevaartonderdelen naar buitenlandse Ruimtevaartbedrijven. Na de MTS ben ik door toedoen van mijn vader HTS Elektronica Rens en Rens in Hilversum gaan doen in 1964 -1970.'

Hoe kwam je terecht bij Dutch Space?

'Na de studie heb ik eerst heel lang in Breda via uitzendbureaus gewerkt, onder andere bij mijn oude werkgever van mijn stage van de MTS. In 1974 vond ik uiteindelijk werk bij Fokker Aircraft op Schiphol Oost. Drie jaar werkte ik als Constructeur bij Navigatie Systeem van de F27 en daarna stapte ik over naar Fokker Ruimtevaart en was ik

Klasse foto HTS Re/R 1967-1968.

werkzaam als Test Engineer (Tril techniek). Na vier jaar Test Engineer ben ik overgestapt naar de afdeling Product Assurance en was ik werkzaam als Product Assurance Manager/Engineer. Bij deze afdeling maakte ik heel veel buitenlandse dienstreizen ten behoeve van Ruimtevaartproducten en gaf ik presentaties aan buitenlandse bedrijven. De naam Fokker Ruimtevaart werd snel door toedoen van Economische Zaken in Dutch Space veranderd om faillissement van Fokker Aircraft te ontlopen en zelfstandig door te kunnen gaan.

In totaal heb ik 35 jaar gewerkt: drie jaar bij Fokker Aircraft en 32 jaar bij Dutch Space en ook een aantal maanden bij European Space Agency (ESA) in Noordwijk. Tijdens mijn werkzaamheden bij Dutch Space had ik mij zelf tot specialist gemaakt op het gebied van RAMS (Reliability Availability Maintenance Safety). RAMS houdt in dat je een Unit die meegaat met de Satelliet moet berekenen op Betrouwbaarheid (Reliability) voor de hele missie van de Satelliet, op Beschikbaarheid (Availability) tijdens het functioneren van die Unit, en dat je de unit op peil moet onderhouden (Maintenance) en de Veiligheid (Safety) van de unit moet garanderen.'

Hoe was de sfeer onder de collega's? Ging het wel eens over je Molukse achtergrond?

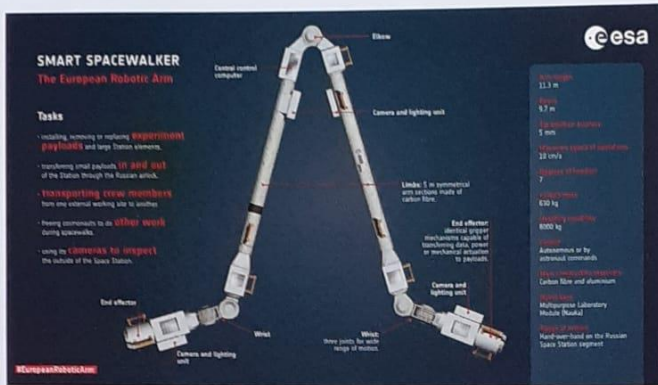
'De sfeer onder de collega's was gelukkig goed. Zij hadden mijn kennis van RAMS heel hard nodig. Ik had het tijdens mijn werkperiode heel weinig over

Evert laat een model van ISS met Robot Arm zien op de school van kleindochter Lois.

mijn Molukse achtergrond. Het kwam doordat ik heel veel buitenlandse dienstreizen moest maken. Zodoende kwam ik in contact met verschillende nationaliteiten o.a. Engelsen, Duitsers, Schotten, Hongaren, Fransen, Belgen, Italianen, Spanjaarden, Oostenrijkers, Indiërs, Amerikanen, Canadezen.

European Robotic Arm.

Seth introduceert zijn opa in de klas.

Voor de Robotic Arm gaf ik in 1989 een presentatie in Bandung bij ITB (Institute Technology Bandung) voor de studenten (Mahasiswa) en IPTN van wijlen Habibi voor de Engineers. Dat was mijn tweede reis naar Indonesië. De vakterminologie was in het Engels maar mijn presentatie deed ik in de Bahasa Ambon Maleis. Op mijn vraag aan de Engineers "Apakah Bapak-bapak mengerti Melaju Ambon?" was hun antwoord: "Oh tjukup mengerti Pak." Dus zij konden goed volgen wat ik presenteerde.'

Ben je nog op andere manieren bezig met overdracht van kennis aan jonge mensen?

'Ik kom heel weinig jonge Molukkers tegen die over Ruimtevaart willen praten. Ik zou het heel graag willen doen als er interesse voor is. Via Bahasa Basudara heb ik wel op 13 oktober 2020 voor het eerst een Webinar gegeven over Space Technology voor de studenten van Fakultas Teknik van Universitas Patimura Ambon. Zij hebben aangegeven graag meer van deze sessies te willen. Niet regelmatig maar zo nu en dan een presentatie.'

Presentatie op de Voorweegschool.